

Motion till riksdagen

1989/90:Jo321

av Kent Carlsson och Anneli Hulthén (båda s)

Naturvård och skogsbruk, m.m.

Det svenska skogsbruket bedrivs för närvarande på ett sätt som inte överensstämmer med de av riksdagen beslutade målen för naturvårds- och miljövardspolitiken.

I den av riksdagen antagna miljöpolitiska propositionen slogs bl.a. följande fast om naturvärden:

Alla förekommande naturtyper bör säkerställas i en sådan utsträckning och på ett sådant sätt att de kan bibehållas i ekologisk stabilitet och med bevarat artinnehåll.

Trots detta är i dag minst 300 djur- och växtarter, som är knutna till skogen, mer eller mindre utrotningshotade. Situationen ser ut att ytterligare förvärras. Den ekologiska mångfalden i skogen avtar. Urskogar, lövskogar, blandskogar och sumpskogar ersätts av barrskogsmonokulturer. Naturskogsbestånd som exploateras och ersätts med barrmonokultur kan förlora upp till 7 000 arter!

För att kunna nå framgång i naturvårdspolitiken är det nödvändigt att den skyddade delen av den produktiva skogsarealen ökar. Att skydda 1 % av den produktiva skogsarealen är ett delmål som drivs från naturvårdshåll. Flera forskare hävdar att 1 % är alldeles för lite. Om inte anslaget till inköp av mark till naturreservat eller nationalparker kraftigt ökas kommer det att dröja 30 år innan 1 % av den produktiva skogsarealen skyddats. Riskerna är betydande att en stor del av de naturvärden som bör skyddas försvinner under tiden.

Utdikningen av våtmarker i skogen fortsätter. Detta är negativt på två sätt, dels leder utdikning till att läckaget av näring ökar och dels leder det till att skogen ytterligare utarmas vad gäller ekologisk och genetisk mångfald.

Enligt av riksdagen fattade beslut bör näringsläckaget minska. Att stoppa fortsatt skogsdikning är därför en naturlig åtgärd. Att anslaget för bidrag till skogsdikning har strukits i regeringens budgetproposition 1990/91 är en bra början.

Utbyggnaden av skogsbilvägar stycker upp landskapet, tar skogsmark i anspråk samt ökar riskerna för illegal jakt och störningar av känsliga arter. Nya forskningsrön tyder dessutom på att skogsbilvägar är allvarliga spridningshinder för många smärre ryggradsdjur. Det statliga bidraget för skogsbilvägar kan möjliggöra exploatering av skogar som annars inte skulle explo-

ateras. De aktuella områdena har ofta stora naturvärden då de lämnats orörda under lång tid.

Staten har hittills betalat ut anslag till skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd. Sådana lågproducerande bestånd har ofta stora naturvärden. Bidrag utgår ej längre till lövbiotoperna eller till de fjällnära skogarna. Bidraget går nu främst till s.k. trashuggna barrskogar, men bidragen ges även till avverkan av s.k. blandskog. Under senare år har det framkommit att just de trashuggna skogarna i stora delar av Norrland ofta är de sista tillflyktsorterna för våra hotade barrskogsarter dvs. djur som bor i barrskog. Utbetalning av bidrag till avverkning av sådan skog bör därför upphöra.

För närvarande planteras 27 000 ha contorta-tall (canadensisk tallsort) per år i Sverige. Den totala planterade arealen av detta främmande trädslag är nu uppe i 450 000 ha. Plantering av främmande trädslag innebär ett närmast komplett byte av ekosystem. De ekologiska effekterna av inplantering av främmande trädslag är svåra att bedöma, men kan befaras innebära problem ur naturvårdssynpunkt.

Beslutet om den nya plan- och bygglagen som antogs 1987 innebar en försämring för naturvården. De hänsyn fastighetsägare skall ta, exempelvis av naturvårdsskäl, skall nu ses enbart i förhållande till "berörd del" av fastigheten. När det gäller skogsbruk skall hänsyn tas enbart till det bestånd som skall avverkas.

Enligt tidigare lagstiftning skulle hänsynen relateras till "brukningsenheten", dvs all den mark som fastighetsägaren brukar i kommunen. Förändringarna har avsevärt försvårat möjligheterna att göra en helhetsbedömning och koncentrera naturvårdshänsynen dit de verkligen behövs eftersom den juridiska fastigheten delas upp i många mindre avverkningsenheter.

Det finns skogsbrukare som i dag uppfattar naturvårdshänsyn som en ekonomisk belastning och följaktligen tas ofta alldeles för liten naturvårdshänsyn. Det bör utredas om detta förhållande skulle kunna ändras med hjälp av ekonomiska styrmedel.

Sedan 1979 har 1,3 – 1,4 miljoner hektar skogsmark gödlats. Med all sannolikhet kommer skogsbruket att söka öka gödningen. Många forskare fruktar att gödningen på sikt kommer att få en mycket stor negativ effekt på artsamansättningen i skogen genom att gynna ett fåtal växtarter på de övrigas bekostnad.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om upphörande av bidrag till blandskog och trashuggna skogar,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det statliga bidraget för skogsbilvägar,
[att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring av plan- och bygglagen att de hänsyn en fastighetsägare skall ta av naturvårdsskäl skall ses i förhållande till hela den juridiska fastigheten,]¹⁾
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i mo-

tionen anförts om stopp för plantering av främmande trädslag i stor skala i avvaktan på att de ekologiska effekterna av befintliga planteringar utvärderats,

Mot. 1989/90
Jo321

4. att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att utarbeta förslag till ekonomiska styrmedel för att förmå skogsbruket att ta större naturvårdshänsyn,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stopp för skogsdikning,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att den gödslade skogsarealen inte bör utökas till dess att de långsiktiga ekologiska effekterna klarlagts.

Stockholm den 25 januari 1990

Kent Carlsson (s)

Anneli Hulthén (s)

